

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1885. Andra Kammaren. N:o 34.

Lördagen den 28 Mars.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Herr Statsrådet m. m. *C. G. Hammar skjöld* aflemnade följande Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen, nemligen:

med förslag till förordning angående villkoren för försäljning af brännvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker;

med förslag till förordning om rätt för parter i kommunala mål och vissa fattigvårdsmål att med posten insända besvärsskrifter och öfriga handlingar;

angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Stale i Göteborgs och Bohus län;

angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Husby i Stockholms län;

angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter snickaren Carl Fredrik Wallin i Marieberg och drängen Peter Andersson i Marklunda;

angående expropriation af mark från indragna militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Ullstorp i Östergötlands län till plats för en skolhusbyggnad för Nykils församling, samt

angående anslag till fortsättande under år 1886 af generalstabens topografiska arbeten.

Herr Talmannen emottog dessa Kongl. propositioner under förklarande, att Andra Kammaren skulle åt desamma egna grundlagsenlig behandling.

§ 2.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 17, 18, 19, 20 och 21 innevarande månad förda protokoll.

§ 3.

Efter föredragning af Herr *E. G. Boströms* i senaste sammanträde aflemnade motion N:o 153 blef densamma hänvisad till behandling af Andra Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 3.

§ 4.

Föredrogos, men blefvo å nyo bordlagda, Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 1 och 2.

§ 5.

Anmälades och godkändes Konstitutions-Utskottets förslag till Riksdagens skrifvelse till Konungen:

N:o 21, rörande af Kongl. Maj:t i nåder föreslagen och af Riksdagen antagen ändring i § 72 Riksdagsordningen, och

N:o 22, angående af Riksdagen beslutad ändring i Rege- ringsformen.

§ 6.

Till bordläggning anmälades följande inkomna ärenden:

Lag-Utskottets Utlåtanden:

N:o 18, i anledning af väckt motion om tillägg till 59 § konkurslagen;

N:o 19, i anledning af väckt motion med förslag till lag angående bankaktiebolag och kreditaktiebolag;

N:o 20, i anledning af väckt motion om ändrade grunder för den kommunala rösträtten på landet;

N:o 21, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående lösdrifvares behandling;

N:o 22, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändringar i förordningen angående fattigvården den 9 Juni 1871, och

N:o 23, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ny värnpligtslag; samt

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 5 (i samlingen N:o 13), rörande de enskilda högre skolorna för qvinlig ungdom.

Dessa ärenden skulle å föredragningslistan för nästa sammanträde uppföras framför de ännu oafgjorda ärenden, som blifvit tvenne gånger bordlagda.

§ 7.

Justerades ett protokollsutdrag.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr	<i>P. Pehrsson</i>	i Törneryd	under 13 dagar	fr. o. m. d.	28 dennes,	
»	<i>G. W. L. Lönegren</i>	»	9	»	30 »	
»	<i>Fr. Berglöf</i>	»	12	»	30 »	
»	<i>P. Stockman</i>	»	9	»	31 »	
och	»	<i>J Rundbäck</i>	»	10	»	8 April.

Härefter åtskildes Kammarens ledamöter kl. 3 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Tisdagen den 31 Mars.Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 23 innevarande månad.

§ 2.

Föredrogs Kongl. Maj:ts på Kammarens bord hvilande proposition med förslag till förordning angående villkoren för försäljning af brännvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker; och anförde dervid

Herr Wikstèn: Jag anhåller att med några ord få beledsaga den förevarande Kongl. propositionen vid dess remiss till Bevillnings-Utskottet.

Med anledning af en utaf mig vid sistlidne riksdag väckt motion beslöt dåvarande Bevillnings-Utskottet enhälligt att tillstyrka en sådan förändring af 23 § i gällande förordning angående villkoren för försäljning af spirituösa drycker, att § skulle erhålla följande lydelse: »Vid helsobrunn eller badort, på passagerarfartyg, eller der värdshusrörelse af annan anledning kan för någon del af året tillfälligtvis vara af omständigheterna påkallad, dock ej vid läger eller der trupp eljest är för flere dagar sammandragen, må för kortare tid än år rättighet till bränvinsutskänkning meddelas af Konungens Befallningshafvande, när vederbörande derom gjort anmälan;» hvilket förslag ock af Riksdagens begge Kammare godkändes. Men jemför man denna §, sådan den i fjor af Riksdagen antogs, med motsvarande bestämmelse i den nu föreliggande Kongl. propositionen, finner man, att det Kongl. förslaget afviker från §:s i fjor antagna lydelse, ity att detsamma i dess 13 § innehåller följande bestämmelse: »Vid läger eller der trupp eljest är för flera dagar sammandragen, vid sådan helsobrunn eller badort, der särskild läkare finnes anställd, på passagerarfartyg eller der värdshusrörelse af annan anledning kan för någon del af året tillfälligtvis vara af omständigheterna påkallad, må för kortare tid än år rättighet till bränvinsutskänkning meddelas af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, när, i förstnämnda fall, befälhafvande militärchef och, i öfriga fall, andra

vederbörande derom göra anmälan.» Kroglifvet vid vapenöfningsställena skall således, i fall denna paragraf oförändrad antages, fortfarande få ega rum, om än med några små förändringar eller begränsningar, som omförmälas i § 26 mom. 7 af det föreliggande förslaget.

Då jag är förvissad, att Riksdagen, och i all synnerhet denna Kammare, icke kan hafva glömt alla de skäl, som ej allenast vid sistlidne års, utan äfven vid de närmast föregående årens riksdagar anförts för kroglifvets afskaffande vid mötesplatserna, vågar jag, under hänvisande till dessa skäl, uttala den förhoppning, att Bevillnings-Utskottet skall vidblifva sin vid senaste riksdag i ämnet uttalade mening och följaktligen förslå sådana ändringar i det nu föreliggande Kongl. lagförslaget, att detsamma i omförmälda fall blir öfverensstämmande med sistlidet års Riksdags beslut. Detta synes mig så mycket nödigare, som, enligt mitt förmenande, krogens bibehållande vid vapenöfningsplatserna väsentligen bidrager till försvarandet af försvarsfrågans lösning.

Jag anholder, att detta mitt yttrande måtte få åtfölja den Kongl. propositionen till Bevillnings-Utskottet.

Härefter blef den ifrågavarande Kongl. propositionen, jemte Herr Wiksténs i anledning deraf nu afgifna yttrande, öfverlemnad till Bevillnings-Utskottet.

Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen, med förslag till förordning om rätt för parter i kommunala mål och vissa fattigvårdsmål att med posten insända besvärsskrifter och öfriga handlingar, hvilken proposition härefter föredrogs, hänvisades till Lag-Utskottet.

Till behandling af Stats-Utskottet öfverlemnades Kongl. Maj:ts propositioner:

angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Stale i Göteborgs och Bohus län;

angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Husby i Stockholms län;

angående efterskänkande af kronans rätt till dana-arf efter Snickaren Carl Fredrik Wallin i Marieberg och drängen Peter Andersson i Marklunda;

angående expropriation af mark från indragna militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Ullstorp i Östergötlands län till plats för en skolhusbyggnad för Nykils församling, och

angående anslag till fortsättande under år 1886 af generalstabens topografiska arbeten.

§ 3.

Föredrogs, men blefvo å nyo bordlagda Lag-Utskottets utlåtanden N:is 18, 19, 20, 21, 22 och 23.

Härefter begärdes ordet af Herr Sjöberg från Stockholm, som anförde:

Då vid det talmanssammanträde, som i dag hållits för anordnande af föredragningen af riksdagsärendena under den närmaste tiden och för beredande af en sådan handläggning af dessa ärenden, att riksdagens afslutande så snart som möjligt måtte kunna motses, det ansetts af vigt, att Lag-Utskottets nu föredragna Utlåtande N:o 23, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ny värnpligtslag icke måtte tidigare till afgörande förekomma än att Kamrarne kunna vara mangranare tillstådes, när detta viktiga förslag skall behandlas, får jag, i öfverensstämmelse med den mening, som i talmanssammanträdet gjorde sig gällande, hos Kammaren hemställa, att förevarande utlåtande måtte sättas främst på föredragningslistan för Onsdagen den 15 nästa April bland de ärenden, som då blifvit två gånger bordlagda.

Med bifall till den af Herr Sjöberg sålunda gjorda hemställan och efter af Herr Talmannen i sådant afseende gifven proposition, beslöt Kammaren, att Lag-Utskottets Utlåtande N:o 23 skulle å den föredragningslista, som komme att uppgöras för Kammarens sammanträde Onsdagen den 15 instundande April, uppföras främst bland de då oafgjorda ärenden, som blifvit tvenne gånger bordlagda.

§ 4.

Föredrogs och bordlades Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 5 (i samlingen N:o 13).

§ 5.

Herr *P. A. Hellgrén* aflemnade en motion, med hemställan att, derest den af Kongl. Maj:t föreslagna nya bränvinsförsäljningslagen antages, gällande förbud för införsel af bränvin och andra spritdrycker i Lappmarken måtte upphävas.

Denna motion, som erhöll ordningsnummern 154, begärdes på bordet och bordlades.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr *Ch. Dickson* under åtta dagar från och med den 13 instundande April.

§ 7.

Anmäldes och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens skrifvelse till Konungen, N:o 23, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i 9, 51 och 52 §§ Konkurslagen.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. 3 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Lördagen den 4 April.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 28 nästlidne Mars.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till Bevillnings-Utskottet Herr *P. A. Hellgréns* i senaste sammanträdet bordlagda motion, N:o 154.

§ 3.

Herr *S. A. Hedén* aflemnade en motion, N:o 155, om anvisande af 20 procent af bränvinsförsäljningsmedlen till en arbetareförsäkringsfond.

Denna motion begärdes på bordet och bordlades.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:
Konstitutions-Utskottets Utlåtanden

N:o 6, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, med förslag till förändrad lydelse af 6 och 7 §§ Regeringsformen.

N:o 7, i anledning af väckt motion om ändring af 6 § Regeringsformen;

N:o 8, i anledning af väckt motion angående förändring af åtskilliga §§ i Riksdagsordningen beträffande valrätt och valbarhet vid riksdagsmannaval;

N:o 9, i anledning af väckt motion om ändring i 17 § Riksdagsordningen och

N:o 10, i anledning af väckt motion om förändrad lydelse af § 72 Regeringsformen och § 71 Riksdagsordningen;

Lag-Utskottets Utlåtanden

N:o 24, i anledning af väckt motion med förslag till lag, angående väghållningsbesvärets utgörande på landet;

N:o 25, i anledning af väckta motioner om lagstiftning rörande byggande och underhåll af utfarts- och byvägar;

N:o 26, i anledning af väckt motion om ändring i 6 § af Kongl. legostadgan den 23 November 1883.

N:o 27, i anledning af väckt motion om ändring i § 4 af förordningen angående fattigvården den 9 Juni 1871;

N:o 28, i anledning af väckt motion om ändring i § 25 af förordningen angående fattigvården den 9 Juni 1871;

N:o 29, i anledning af väckt motion om befrielse för medlemmar af lagligen erkända församlingar af främmande kristne eller mosaiske trosbekännare i städerna från erläggande af de på prestlöneregleringskonventioner eller kyrkostämmas beslut grundade personella eller efter bevilning för inkomst af kapital eller arbete utgående bidrag till statskyrkan;

N:o 30, i anledning af väckt motion om ändrade bestämmelser angående sättet för kommunalutskylders erläggande vid uppkommen tvist om beskattningsorten;

N:o 31, i anledning af väckt motion om ändring i 19 § af förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862, äfvensom derom, att ordföranden i kommunalstämma, i likhet med förvaltare af kommunalmedel, må erhålla tienstemmaansvar;

N:o 32, i anledning af väckt motion om ändring i § 44 af förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862; samt

N:o 33, i anledning af väckt motion om ändringar i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 Maj 1862.

Kammaren beslöt, att dessa ärenden skulle uppföras främst på föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 5.

Justerades ett protokollsutdrag hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 3 e. m.

In fidem
H A. Kolmodin.

Onsdagen den 8 April.Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 31 nästlidne Mars.

§ 2.

Upplästes ett till Kammaren inkommet sjukbetyg, så lydande:

Att ledamoten af Riksdagens Andra Kammare Kronofogden August Bokström är af sjukdom tills vidare hindrad att deltaga i Kammarens sammanträden, intyggar

Stockholm den 8 April 1885.

P. J. Wising,

M. Dr.

§ 3.

Föredrogs Herr Hedins i senaste sammanträdet afgifna och då bordlagda motion, N:o 155, om anvisande af 20 procent af bränvinsmedlen till en arbetareförsäkringsfond; och begärdes der- vid ordet af

Herr Dickson, som yttrade: Mine herrar! I denna motion är slutklämman så lydande:

»att af samtliga de afgifter, som, i städer och landtkommuner, inflyta för rättigheterna till handel med bränvin, äfvensom af den nettovinst på rörelsen, som skall afstås af bolag, åt hvilket bränvinshandeln i stad eller köping öfverlåtits, två tiondedelar må till staten ingå, att af Statskontoret förvaltas och fruktbargöras under namn af *Arbetareförsäkringsfonden*;

och att fördelningen af återstoden af inkomsterna af bränvinshandeln må förblifva vid hvad nu är stadgadt.»

Med anledning häraf har jag önskat att vid remissen af motionen få göra ett par anmärkningar.

Kongl. Maj:ts proposition i denna fråga afser och följderna af dess antagande blifver naturligtvis en minskning i stadskommunernas nuvarande inkomster af bränvinsutskänkingen och bränvinsminuteringen. Men jag vill anmärka, att, om denna motion skulle antagas, skulle den del, som stadskommunerna finge afstå, blifva icke oväsentligt större. Detta skulle dock icke gälla Stock-

holms stad, ty för denna har saken icke den ringaste betydelse, men det skulle betyda så mycket mera för andra kommuner och jag vill vid detta tillfälle särskildt påpeka den stad jag representerar. I Göteborg skulle följden af motionens antagande blifva, att staden, som för närvarande afstår 20 procent af inkomsten utaf bränvinsminuteringen och utskänknigen till länets hushållningssällskap, skulle få afstå 40 procent af denna inkomst. Enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle staden afstå 30 procent, hvaraf 20 procent till Statskontoret och 10 procent till hushållningssällskapet. Men om denna Herr Hedins motion går igenom, får staden afstå 20 procent, som skola sättas in i Statskontoret, och då Herr Hedin tillstyrker »att fördelningen af återstoden af inkomsterna af bränvinshandeln må förblifva vid hvad nu är stadgadt», skulle Göteborgs stad dessutom få afstå 20 procent till hushållningssällskapet. Detta har möjligen icke af motionären beaktats, men jag tror, att det vid behandlingen i Utskottet af motionen bör komma under noga öfvervägande. Derjemte kan jag icke annat än finna, att ett antagande af denna motion skulle vara en förryckning af syftmålet i Kongl. Maj:ts proposition. Så vidt jag kan fatta, utgår nemligen denna proposition från den förutsättningen, att, då landskommunerna och särskildt de kommuner, som ligga nära städerna, i icke oväsentlig mån bidraga till dessa städers inkomster af bränvinshandeln, är det icke mera än billigt, att någon del deraf återbördas till dem, hvilket skulle ske genom den Kongl. propositionens förslag till fördelning af en del af bränvinsmedlen på landstingsområdena. Skulle nu detta förslag gå igenom, skulle landskommunerna helt och hållet gå i mistning af den dem genom Kongl. Maj:ts proposition förespeglade fördelen.

Jag vill mycket gerna medgifva, att i sjelfva motionen ligger något för känslan mycket tilltalande, ty det måste anses både sant och rätt, att, då det ovedersägligen just är den arbetande klassen, som hufvudsakligen bidrager till denna inkomst, så ligger det nära till hands, att man önskar, att den del, som kommunerna skulle afstå, måtte återkomma till arbetarne under en form, som kunde vara för dem gagnande; men frågan är, huruvida, äfven med erkännande af detta syftsmål, den närvarande tidpunkten är rätt väl vald. Visst finnes här en komité tillsatt för att undersöka arbetarnes tillstånd och föreslå medel i samma syfte som motionen angifver; men huru länge det kan dröja, innan något resultat af denna komiténs arbete kommer till stånd, eller af huru stor omfattning dessa arbetareförsäkringar kunna blifva, hvilka klasser, som skola blifva delaktiga deraf, eller i hvilken grad arbetarne sjelfva skola bidraga till upprätthållande af en sådan försäkringsfond, derom vet man ingenting. Det vore därför kanske icke alldeles välbetänkt att redan nu för ett ändamål, som måhända icke ens på tio år kan komma att realiseras, afsätta omkring en million kronor årligen och på det sättet skapa en

fond, som med tillägg af ränta inom kort skulle blifva ganska betydlig.

Jag kan icke anse denna motion vara annat än ett ögonblickets hugskott, sprunget ur ett varmt hjerta, som älskar att bereda arbetarne någon förmån, men jag tror verkligen, att den föreslagna åtgärden skall möta så många betänkligheter och svårigheter, att Bevillnings-Utskottet knappast torde finna sig hugadt att tillstyrka bifall till denna motion, åtminstone icke för närvarande.

Härefter blef den ifrågavarande motionen, jemte det i anledning af densamma nu afgifna yttrande, hänvisad till Bevillnings-Utskottet.

§ 4

Härefter föredrogos, men blefvo ånyo bordlagda:

Konstitutions-Utskottets Utlåtanden N:is 6, 7, 8, 9 och 10; samt

Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32 och 33.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes:

Lag-Utskottets Utlåtanden:

N:o 34, i anledning af väckt motion om författning i syfte, att prest inom svenska kyrkan fritages från skyldighet att med vigsel stadfästa äktenskap, som ingås af fränskild make;

N:o 35, i anledning af väckt motion om ändring af Kap. 3, § 4 Kyrkolagen rörande sättet för barns dop;

N:o 36, i anledning af väckt motion om ändring i Kap. 11, § 12 Kyrkolagen;

N:o 37, i anledning af väckt motion i fråga om kyrkotukten;

N:o 38, i anledning af väckt motion angående ändrade bestämmelser i fråga om rätt att utträda ur svenska kyrkan m. m., och

N:o 39, i anledning af väckt motion om ändring i förordningen angående särskilda sammankomster för andaktsöfning den 13 December 1868.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 6.

Justerades ett protokollsutdrag, hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. 3 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.